

voortvloeide dat de Republiek uiterlijk op 1 januari '49 ook *de jure* zou zijn erkend. 'Als de overeenkomst is ondertekend door beide partijen', betoogde hij verder, 'mogen onze schepen naar buiten, mogen wij gezanten naar het buitenland zenden, mogen wij onze eigen vliegtuigen gebruiken en onze eigen vlag voeren.' De Sumatraan A. K. Gani, minister van welvaart, had daaraan toegevoegd dat de Unie een onding was:

'De overeenkomst is maar een compromis en bovendien moeten wij bedenken dat iedere samenwerking tussen twee soevereine staten gewoonlijk . . . niet van lange duur is. De verbintenis met Nederland is niet natuurlijk, is onlogisch. Het is duidelijk dat onze verbindingen met landen in het *Pacific*-gebied het eerste komen.'

Het verslag van de toespraken van Sjarifoeddin en Gani werd aan Nederlandse kant pas in september '47, d.w.z. na de Eerste Politionele Actie, op Sumatra gevonden¹ en ook vond men toen op Java een stuk waaruit bleek dat Sjarifoeddin, Sjahrir en generaal Oerip Soemohardjo (de chef van de Republikeinse krijgsmachtstaf) eind november gedrieën hadden verklaard dat de 'vredespolitiek' alleen maar 'noodgedwongen' werd gevoerd, 'teneinde het militaire apparaat een adempauze te verschaffen, Nederland van Engeland en Amerika te verwijderen, in die landen wapens te kopen en tenslotte Nederland met een hernieuwd militair apparaat geheel uit Indonesië weg te rangeren.'² Dat Sjarifoeddin zich zo had uitgelaten, was evenwel midden december '46 al aan de geheime dienst, de *Nefis*, bekend – trouwens, in die dagen werd van de Republikeinse opperbevelhebber generaal Soedirman een radiotoespraak opgevangen, waarin hij gezegd had: 'De strijd zal voortduren, ook al wordt het ontwerp aangenomen . . . De eventuele aanneming betekent voor Indonesië slechts een adempauze'³ – hij vertrouwde dat vooral de *pemoeda*-eenheden dat zouden begrijpen. Welnu, dat wensten die laatsten kennelijk niet te doen en dus gaf de opperbevelhebber, beseffend dat hij het elan der jongeren niet kon ontberen, op 26 december in een tweede radiotoespraak alle Republikeinse troepen de instructie om 'de strijd voort te zetten' en een maximum aan krachten naar de fronten te zenden.⁴ Vier dagen later, op 30 december, slaagde de *Nefis* er in, een radiotelefonisch gesprek af te luisteren tussen de *TRI*-commandant op Sumatra (een

¹ Het wordt geciteerd in J. J. van de Velde: *Brieven uit Sumatra 1928-1949* (1982), p. 181-83. ² Aangehaald in C. J. O. Dorren: *Onze mariniersbrigade (1945-1949)* (1955), p. 130. ³ Aangehaald in *NIB*, dl. VI, p. 632. ⁴ Aangehaald a.v., p. 696.